

مرکبات در ایران

اقتصاد :: نامه اتاق بازرگانی :: تیر 1338 - شماره 82

از 9 تا 11

آدرس ثابت : <http://www.noormags.com/view/fa/articlepage/579592>

دانلود شده توسط : مرتضی نجاتی جزه

تاریخ دانلود : 1393/04/13 21:51:24

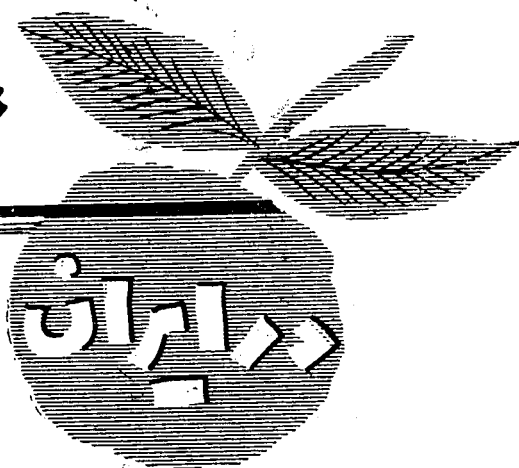
مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات عرضه شده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است، بر این اساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشد. بنابر این، هرگونه نشر و عرضه مقالات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و بر گرفته از این پایگاه باشد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه [قوانین و مقررات](#) استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.

پایگاه مجلات تخصصی نور

www.noormags.com

مرکبات

چگونه پر تقال وارد ایران شد؟ در شمال يك ميليون درخت پر تقال وجود دارد - سالانه می توان سیصد میلیون تومان از شمال پر تقال بدست آورد - توسعه سریع کشت پر تقال در شمال و جنوب

مرکبات دارای اقسام و انواع مختلف است و در میان انواع این میوه . پر تقال - لیمو ترش - لیمو شیرین و نارنگی بیش از سایر انواع آن مصرف غذائی دارد . گفته میشود که اصل مرکبات از چین است و در زمان سلطنت شاه عباس کبیر پر تقالیها، که با ایران تجارت و داد و ستد داشته و ابریشم ایران را خریده باقصی نقاط عالم میبردند ابتداء تخم پر تقال را با ایران آورده و در جنوب ایران (شاید میناب) کاشته اند و بتدریج کشت پر تقال چه در شمال و چه در جنوب توسعه یافته است . در زمان سلطنت رضا شاه کبیر کشت پر تقال مخصوصاً در شمال ایران رو بتوسعه گذاشت و اینک مناطق وسیعی زیر کشت این میوه است و مرکبات میوه هایست سرشار از ویتامین (ث) و علاوه در پوست آنها اسانس هائی وجود دارد که بمصرف تهیه مر باجات میرسد و نیز از گل بهار نارنج عرق گرفته و مر با درست میکنند. در شمال نارنج چاشنی تمام غذاهای اهالی است و از نارنج رب هم بخته میشود . در شمال ایران سه رقم پر تقال ممتاز موجود است :

- ۱- پر تقال سیاه ورزی که گرد و مدور و نازک پوست و بسیار ماکول میباشد .
- ۲- پر تقال نشتارودی که نسبتاً نارنجی و ضخیم تر از اولی است بسیار ماکول و باب صادرات است .

۳- پر تقال مازندرانی که دارای پوست کلفت است و مغز گوشت آن کوچک و پرتخم است و بطوریکه میگویند روسها در سابق این نوع پر تقال را از لحاظ دوام بیشتر از دو رقم اول اتباع می نمودند . علاوه بر این سه نوع پر تقال ، از بیست الی ۲۵ سال قبل انواع مختلف پر تقال خارجی بنا بامر اعلیحضرت فقید با ایران وارد و کم و بیش در مازندران و تنکابن کاشته شد و بته های خارجی عبارتند از سانگن - واشنگتن - ناول و غیره ولی بطوریکه در عمل مشاهده شده این پر تقالها نسبت بامراض و آفات حساسیت عجیبی دارند و همین اشکال آنها را از صورت تجارتي خارج ساخته است . معمولاً در شمال ایران پر تقال را تخمی میکارند و درختان تخمی بسیار قطور و بزرگ میشوند و فعلاً در شمال ایران درختان ۵۰ تا ۶۰ ساله زیاد دیده میشود که در حدود ۵ تا ۱۰ هزار میوه میدهند این درختان فقط در مقابل مرض معروف به گموز حساسیت دارند و باین دلیل است که در چند سال اخیر مرکبات پیوندی بتدریج جای درختان تخمی را گرفته است . میوه درخت پیوندی از ۱۰۰۰

عدد تجاوز نمیکند. لیموشیرین نیز تخمی است ولی لیموترش و نارنگی را روی نارنج پیوند میزنند. اهالی شمال ایران هنوز بی باهمیت لیموترش در تجارت و مصرف غذایی آن نبرده اند و بهمین دلیل لیموترش در سواحل بحر خزر خیلی کمتر از پر تقال کشت میشود ولی در جهرم - سروستان - میناب - دزفول - خفر و سایر نقاط یک رقم لیموترش را که به لیمو آب عمانی و یا لیمو آب معروف است میکارند. این نوع لیموترش بواسطه کمی قدرت مقاومت در شمال بعمل نمی آید از سایر اقسام مرکبات که عبارتند از بالنگ و بادرنک فقط از لحاظ تزئیناتی و از پوست آن برای مریجات استفاده میشود و خصوصاً این دو نوع در بابل و ساری زیاد دیده میشود

مرکبات که در زبان فرانسه اگریم و بلاتن سیتروئن نامیده می شود یکی از صادرات بسیار مهم ممالک مرکبات خیز از قبیل لبنان - الجزایر - مراکش - فلوریدای آمریکا می باشند.

نقاط مرکبات خیز ایران

در شمال ایران اگر از غرب بشرق برویم نهال مرکبات از آستارا بچشم میخورد و بتدریج در طوالش - بندر پهلوی - رشت بعنوان زینت و استفاده خانگی در منازل کاشته شده است بعد در لاهیجان و لنگرود فقط نهال نارنج دیده میشود از رودسر - قاسم آباد چاخان سر - چابک سر که درخت کاری بمنظور ایجاد باغات شروع و در رامسر و شهنسوار سپاورز - نشتارودی - تا نوشهر و چالوس و تنکابن متدرجاً توسعه می یابد و تنکابن از نظر کشت مرکبات منطقه مهمی بشمار می رود علاوه بر این در آمل و بابل و ساری هم مرکبات بمیزان زیاد کشت میشود در چالیکه سابقاً مرکبات جزء نباتات تزئینی بشمار میرفت. در مازندران هر چند سال یکمرتبه سرمای زمستان بمرکبات صدمه میزند و مردم را دلسرد میکند.

در بهشهر - گرگان - بندرگز تا علی آباد - گنبد کاوس نیز مرکبات دیده میشود. در جنوب در قسمتی از ایالت فارس (کازرون - جهرم - فسا - داراب - خفر - سروستان و خود شیراز) مرکبات بخصوص لیمو کشت میشود در ایرانشهر - بم - شهداد و دزفول نیز مرکبات وجود دارد. در شمال ایران منطقه تنکابن برای کشت مرکبات بسیار مستعد است زیرا در این ناحیه درخت مرکبات سرما نمیخورد و خاک و آب و هوای منطقه نیز رطوبت مناسب برای ازدیاد مرکبات دارد. در جنوب جلگه کازرون و جهرم - میناب - شهداد و بم بسیار برای مرکبات مناطق مستعدی است.

تعداد درخت مرکبات در شمال و جنوب و توسعه آن

بطور تقریب در شمال ایران ۵ تا ۶ میلیون نهال و درخت مرکبات وجود دارد و در جنوب نیز میتوان تعداد درختان را بهمین میزان تخمین زد. در شمال ایران مرکبات بواسطه اهمیت اقتصادی که دارد رو بتوسعه است و امروز بسیاری از مردم در شمال صاحب درختان مرکبات هستند. علاوه بر این بموجب گزارشی که مسیولار و کارشناس فرانسیسی بمقامات کشاورزی داده در جنوب نیز کشت مرکبات در توسعه است ظرف سالهای ۱۳۳۶-۱۳۳۷

۱۳۳۸ در تنکابن و مازندران یک میلیون نهال مر کبات کاشته شده است و بتدریج سواحل دریا در تنکابن تبدیل بباغ مر کبات میشود. ولی در شمال ایران آفات مر کبات خسارت زیادی میزند و سالیانه تنها با ۲۰ درصد از آفات مر کبات مبارزه می شود و بقیه درختان همیشه در معرض خطر است.

ارزش اقتصادی مر کبات

حاجت به بیان نیست که بر تقال از میوه های بسیار با ارزش است و بر تقالهای لبنانی ۲۰ تا ۲۵ ریال در بازار تهران بفروش میرود.

قبلا ذکر شد که یک درخت بر تقال در شمال ۱۰۰۰ میوه میدهد و اگر قیمت هر بر تقال را سه ریال حساب کنیم از هر درخت ۳۰۰۰ ریال عاید زارع میگردد و اگر کسی سه هزار درخت بطور متوسط داشته باشد در سال متجاوز از ۳۰۰۰۰۰۰ ریال درآمد خواهد داشت و کمتر دیده می شود که زارعین سایر کالاهای چینی در آمدی داشته باشند و با توجه به صرف روز افزون بر تقال میتوان گفت که مر کبات ایران آتیه درختشانی دارد و اگر تعداد درخت مر کبات را در شمال تاده میلیون توسعه دهیم سه میلیارد ریال محصول خواهد داد.

آفات مر کبات

در شمال ایران بطور کلی ۲۲ نوع شپشک بمر کبات صدمه میزند که مهمترین آنها شپشک قرمز در به شهر - ساری - آمل - قاسم آباد - چاخان سر - چابک سر میباشد.
۲- شپشک راوی که فعلا در تنکابن موجود است.
۳- شپشک دراز اندام که در نوشهر - چالوس - گرگان - بندرگز - بندر پهلوی - رشت دیده میشود.

کنندهای مر کبات در شمال خسارت جبران ناپذیری بد درختان مر کبات میزند و اگر با این آفات مبارزه بشود نقصان مر کبات ایران جبران خواهد شد. شپشکها درختان را خشک میکنند و گنه میوهها را از روی درخت پائین می اندازد.
یک کارشناس مر کبات درباره مر کبات ایران چنین نظر داده است:

۱- بنظر اینجانب تمام باغداران باید بانظر کارشناسان دفع آفات با آفات مر کبات مبارزه نمایند و حتی در بعضی از نقاط سالی دو مرتبه با شپشکها و گنه مبارزه شود اراضی شمال ایران باید قبل از کشت نهال مر کبات زهکشی شود تا باغات مر کبات دچار آفت گموز نشود.

۲- باید کشت نهال تخمی را موقوف ساخت و بجای آن نهال پیوندی را توسعه داد اگر چه درخت پیوندی کم محصول میدهد ولی در ازاء اگر در یک هکتار زمین ۱۰۰ درخت تخمی بتوان کاشت در همان زمین لا اقل ۴۰۰ تا ۵۰۰ نهال قابل کشت است.

۳- راجع بصادرات بر تقال باید بگویم که جنس بر تقال سیاورزی بواسطه نازکی پوست قابل صدور نیست ولی خیلی ماکول است ولی بر تقال نشتارودی و مازندرانی برای صدور مناسب و بواسطه شکلی که دارند شبیه بر تقال لبنان هستند و از سایر بر تقالها برای صدور مناسب تر بنظر میرسند منتها باید عمل جور کردن و طبقه بندی روی آن انجام گیرد.